

LIETUVOS NOTARŲ RŪMAI

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
El. p. LRVkanceliarija@lr.v.lt

2020-04-21/Nr. S-206

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (REG. NR. 20-1002(3))

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija pateikė Lietuvos Respublikos Vyriausybei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.137, 3.138, 2.138¹, 2.144, 2.146, 2.148, 2.178, 2.181 ir 2.184 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (reg. Nr. 20-1002(3), toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projektu siekiama sudaryti galimybę ne tik supaprastinta tvarka tvirtinamus, bet visus įgaliojimus, kuriems neprivalomas notarinis ar jam prilygintas patvirtinimas, sudaryti informacinių technologijų priemonėmis įregistruojant juos Įgaliojimų registre, ir juos centralizuotai tvarkyti. Lietuvos notarų rūmai pritaria Įstatymo projekto rengėjų siekiui modernizuoti Įgaliojimų registro programines priemones, sudarant galimybę įgaliotojui pasirinkti, ar paprastos rašytinės formos įgaliojimą sudaryti popierinės formos, ar informacinių technologijų priemonėmis jį įregistruojant Įgaliojimų registre.

Tačiau Įstatymo projektu kartu siūloma sudaryti galimybę informacinių technologijų priemonėmis sudaryti ir dalį šiuo metu tik notarine forma sudaromų įgaliojimų – įgaliojimus, kuriuos fizinis asmuo duoda jo vardu atlikti veiksmus, susijusius su juridiniais asmenimis. Įstatymo projekto rengėjai Įstatymo projekto derinimo pažymoje nurodo, kad įgaliojimų sudarymas informacinių technologijų priemonėmis įregistruojant juos Įgaliojimų registre, nėra nauja įgaliojimų forma, o tik įgaliojimo sudarymo būdas (prie 3 pastabos).

Pažymėtina, kad Įstatymo projekte aptariamas informacinių technologijų priemonėmis sudarytas įgaliojimas nėra ir negali būti lygiavertis notarine tvarka patvirtintam įgaliojimui – jis nėra patvirtintas valstybės įgaliojimo asmens, jis neatitinka Civilinio proceso kodekso 197 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų sąlygų, kada dokumentui suteikiama didesnė įrodomoji galia. Taigi, jis galėtų būti ekvivalentas tik paprasta rašytine forma sudaromam įgaliojimui. Pagal Įstatymo projekto rengėjų siūlomą reguliavimą įgaliojimo, kurį fizinis asmuo duoda jo vardu atlikti veiksmus, susijusius su juridiniais asmenimis, forma priklausys nuo įgaliotojo pasirinkto jo sudarymo būdo – jei įgaliojimas sudaromas popierine forma, jam privaloma notarinė forma, o jei pasirenkamas įgaliojimo sudarymas informacinių technologijų priemonėmis, jam notarinis patvirtinimas nereikalingas. Toks teisinis reguliavimas stokoja sistemiškumo ir teisinės logikos.

Lietuvos notarų rūmų nuomone, Civilinio kodekso 2.138 straipsnio dėl įgaliojimų formos keitimas yra netikslingas dėl to, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybėje svarstomas Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 28, 36, 37 ir 50 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 28¹ straipsniu įstatymo projektas (reg. Nr. 20-4565(3)), kuriame numatyta, kad notarami notarinis veiksmus galės atlikti ir nuotoliniu būdu. Notarinius veiksmus atliekant

nuotoliniu būdu, bus vadovaujamosi tomis pačiomis notarų veiklą reglamentuojančiomis nuostatomis, kaip ir atliekant juos tiesioginio susitikimo metu – nuotolinio videokonferencinio ryšio su įgaliotoju pagalba bus užtikrintas notarinių veiksmų prasmės ir pasekmių išaiškinimas, įgaliotojo tikrosios valios ir ketinamų suteikti teisių apimtys nustatymas, įsitikinimas asmens valia, asmens tapatybės nustatymas ne tik elektroninės atpažinties priemonėmis. Sudarius galimybę notarinius veiksmus atlikti nuotoliniu būdu, asmenims bus patogiu bei greitai sudaryti notarinės formos įgaliojimus, kartu užtikrinant prevencinę tokių sandorių teisėtumo kontrolę. Notarinių veiksmų atlikimas nuotoliniu būdu užtikrins tokį patį teisinį saugumą kaip ir notarinių veiksmų atlikimas notaro biure. O Įstatymo projekto rengėjų siūlomas įgaliojimo sudarymas informacinių technologijų priemonėmis remiasi tik elektroninės atpažinties priemonėmis, dėl ko atsiranda galimybė kitiems asmenims pasinaudoti asmens e.bankininkyste ar kitomis elektroninėmis tapatybės nustatymo priemonėmis ir sudaryti įgaliojimą, kai pats asmuo to visiškai nepageidavo.

Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad Įstatymo projekto įgyvendinimas preliminarai pareikalaus apie 497 tūkst. Eurų (be PVM) lėšų. Įgyvendinant notarinių veiksmų atlikimą nuotoliniu būdu, Lietuvos notarų rūmai savo lėšomis tobulintų eNotaras sistemą, todėl valstybei visiškai nereikėtų išleisti pinigų, kad būtų sukurta vartotojams patogi ir patikima sistema.

Netiesa, kad neįmanoma pasiekti visiško skirtingų interesų suderinimo arba visų suinteresuotų asmenų pritarimo, kaip nurodoma Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. balandžio 20 d. teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Jeigu projektu būtų nustatoma, kad visi paprastos rašytinės formos įgaliojimai gali būti sudaromi informacinių technologijų priemonėmis juos įregistruojant Įgaliojimų registre, tačiau nekeičiami reikalavimai dėl notarinės formos privalomumo įgaliojimams, kuriuos fizinis asmuo duoda jo vardu atlikti veiksmus, susijusius su juridiniais asmenimis, tokie pakeitimai atitiktų tiek Lietuvos notarų rūmų, tiek Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos, tiek Nacionalinės teismų administracijos pozicijas ir nekeistų Įstatymo projekto esmės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlome Civilinio kodekso 2.138 straipsnio nekeisti.

Notarų rūmų prezidentas

Marius Stračkaitis